

3.9.2024

Liikuntatutkimuksen akatemiaohjelma

ACTIVE

Ohjelmamuistio

Sisältö

1	Taustaa	2
2	Ohjelman tavoitteet ja vaikuttavuus	3
3	Rahoitettavien tutkimushankkeiden teema-alueet	3
4	Ohjelman toteutus	4
4.1	Tutkimusrahoitushaut	4
4.2	Hakemusarviointi	4
4.3	Päätöksenteko	5
4.4	Ohjelman koordinaatio	5
4.5	Kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö, vuorovaikutus ja viestintä	7
4.6	Loppuarviointi	7
5	Hakuohjeet	7
	Lisätietoa	7
	Liite 1: Liikuntatutkimuksen suunta-asiakirja	7

1 Taustaa

Vuodesta 2013 lähtien opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) ja Suomen Akatemian välillä on ollut sopimus liikuntatieteellisten tutkimushankkeiden valtionavustushakemusten arvioinnista. Sopimuksen mukaisesti ministeriön avustamien liikuntatieteellisten tutkimushankkeiden tieteellisen tason arviointi on tehty Akatemian järjestämässä kansainvälisissä arviointipaneelissa.

Liikuntalain (390/2015) mukaan valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha, josta voidaan myöntää avustuksia ja apurahoja liikuntatieteelliseen tutkimus- ja kehitystyöhön. Lakia muutettiin helmikuussa 2023 niin että Suomen Akatemia voi toimia valtionapuviranomaisena näiden avustusten myöntämisessä.

Lakimuutoksen seurauksena OKM ja Akatemia solmivat toukokuussa 2023 sopimuksen liikuntatieteellisten tutkimushankkeiden haku-, arviointi- ja myöntöprosessien siirtymisestä Akatemiaan vuosiksi 2024–2027 siten, että Akatemia toimii valtionapuviranomaisena liikuntatieteellisen tutkimusrahoituksen myöntämisessä. Tutkimusmäärärahojen käsittelemiseksi Akatemiassa on käynnistetty Liikuntatutkimuksen akatemiaohjelma ACTIVE, jonka puitteissa Akatemia ja OKM jatkavat yhteistyötä liikuntatutkimuksen rahoittamisessa ja toiminnan kehittämisessä.

OKM linjaa valtionavustuksella tuettavan liikuntatieteellisen tutkimuksen teema-alueet ja kriteerit tuleville vuosille liikuntatutkimuksen suunta-asiakirjassa. Tämä ohjelmamuistio perustuu kesäkuussa 2024 julkaistuun suunta-asiakirjaan (liite 1). Ohjelmamuistiossa kuvataan ohjelman tavoitteet ja teema-alueet sekä hakemusarvioinnissa ja päätöksenteossa noudatettavat kriteerit ja periaatteet. Tämä muistio käsittelee vain ACTIVE-ohjelman tutkimusrahoitusta. Suomen Akatemia rahoittaa liikuntatutkimusta myös muiden rahoitusinstrumenttinsa kautta, kuten rahoittamalla akatemiahankkeita ja akatemiaturkijoita. Nämä rahoitusmuodot ovat avoimia kaikille tutkimusaloille, eikä niissä ole temaattisia rajoituksia.

Liikunnan edistämisestä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (550/2015) säädetään valtion liikuntaneuvoston tehtävät. Asetuksen mukaan neuvoston tehtävänä on antaa lausunto liikuntatieteelliseen tutkimukseen ja tiedonvälitykseen sekä liikuntatieteelliseen toimintaan myönnettävistä avustuksista. Valtion liikuntaneuvosto antaa lausuntonsa tästä ohjelmamuistiosta elokuussa 2024.

2 Ohjelman tavoitteet ja vaikuttavuus

ACTIVE-ohjelma edistää fyysiseen aktiivisuuteen, liikuntaan ja urheiluun liittyvän tutkimuksen laatua, uudistumista ja vaikuttavuutta. Ohjelma tarjoaa tutkittua tietoa, jonka avulla lisätään ymmärrystä ja haetaan ratkaisuja liikkumiseen, liikuntaan ja urheiluun liittyviin yhteiskunnallisiin ja kansanterveydellisiin haasteisiin. Ohjelmassa rahoitettavan tutkimuksen tulee korkean tieteellisen laadun lisäksi osoittaa uutuusarvoa ja innovatiivisuutta, sekä tieteellistä ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Lisäksi ohjelmassa rahoitettavalla tutkimuksella tulee olla sovellettavuusarvo liikkumista, liikuntaa ja urheilua koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon sekä käytännön edistämistyöhön joko lyhyellä tai pitkällä aikavälillä. Sovellettavuus voi ilmetä eri yhteiskunnan tasoilla tai yhteisöissä.

Ohjelman keskeisenä tavoitteena on vaikuttavuuden, vastuullisuuden ja kestävän kehityksen edistäminen liikuntatutkimuksessa, joka kohdistuu eri väestöryhmiin ja eri liikunta- ja urheilumuotoihin niin harrastaja- kuin kilpatasolla. Ohjelman tavoitteena on myös osaamisen ja monitahoisen yhteistyön vahvistaminen liikuntatutkimuksessa. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi ohjelmassa huomioidaan erityisesti seuraavia näkökohtia:

- monitieteisen tutkimusasetelman tuoma lisäarvo monitahoisten liikuntatutkimuksen ilmiöiden ymmärtämiseen ja haasteiden ratkaisemiseen
- yhteistyön tuoma lisäarvo liikuntatieteiden sisällä ja muiden tieteenalojen välillä kansallisesti ja kansainvälisesti
- muuttuva yhteiskunta ja muutostekijöiden, kuten yhteiskunnallisten, poliittisten, ympäristöllisten, taloudellisten tai teknologisten tekijöiden, merkitys liikuntatutkimuksessa
- vuorovaikutus tutkimustulosten hyödyntämisen kannalta keskeisten toimijoiden kanssa tutkimushankkeen elinkaaren eri vaiheissa tutkimuksen toteutettavuuden ja laadun vahvistamiseksi.

3 Rahoitettavien tutkimushankkeiden teema-alueet

OKM on liikuntatutkimuksen suunta-asiakirjassa (liite 1) määritellyt teema-alueita liikuntatieteelliselle tutkimusrahoitukselle. Nämä teema-alueet on johdettu liikunnan toimialalle asetetuista yhteiskunnallisista vaikuttavuustavoitteista.

Tutkimushankkeiden rahoittamisen teema-alueet ovat:

1. Liikunnallinen elämäntapa ja fyysinen kunto sekä liikkumisen ja liikunnan vaikutukset ja vaikutusmekanismit
2. Liikkumisen, liikunnan ja urheilun yhdenvertainen saavutettavuus, osallisuus ja yhteisöllisyys sekä vastuullisuus ja ekologinen kestävyys
3. Kilpa- ja huippu-urheilun tuloksellisuus ja eettisyys

ACTIVE-ohjelmassa rahoitettavien tutkimushankkeiden edellytetään käsittelevän yhtä tai useampaa yllä mainituista teema-alueista. Tutkijan tulee perustella, mihin teema-alueeseen tutkimus kohdistuu, ja mitä uutta tietoa hanke tuottaa tämän teeman edistämiseksi. Teema-alueiden painopisteitä voidaan tarkentaa Suomen Akatemian julkaisemissa hakuilmoituksissa.

4 Ohjelman toteutus

4.1 Tutkimusrahoitushaut

ACTIVE-ohjelmassa avataan säännöllisesti rahoitushakuja OKM:n osoittaman valtionavustuksen turvin. Hauissa rahoitetaan yksittäisiä tutkimusryhmiä ja kahden tai useamman ryhmän muodostamia konsortioita. Konsortioiden osapuolet voivat edustaa yhtä tai useampaa tutkimusorganisaatiota.

Hakujen aikataulut, hankkeille myönnettävä enimmäisrahoitus, rahoituskauden pituus ja muut ohjeet määritellään Suomen Akatemian julkaisemissa hakuilmoituksissa jokaiselle haulle erikseen.

4.2 Hakemuserviointi

ACTIVE-ohjelman tutkimusrahoitushakuihin jätetyt hakemukset arvioidaan kansainvälisissä arviointipaneeleissa. Suomen Akatemia käyttää hakemusten tieteellisessä arvioinnissa seuraavia kriteereitä:

- Tutkimussuunnitelmassa kuvatun tutkimuksen soveltuvuus ACTIVE-ohjelman erityistavoitteisiin (ml. yhteiskunnallinen vaikuttavuus)
- Kuvatun tutkimuksen tieteellinen laatu, innovatiivisuus ja uutuusarvo sekä vaikuttavuus tiedeyhteisössä
- Tutkimussuunnitelman toteuttamiskelpoisuus (ml. vastuullinen tiede)

Suomen Akatemia

- Hakijan / tutkimusryhmän pätevyys hankkeen toteuttamiseksi sekä mahdollinen tutkijankoulutus
- Tutkimusympäristön ja yhteistyöverkoston laatu (ml. mahdollinen tutkijoiden liikkuvuus)

Tarkemmin tieteellisestä arvioinnista voi lukea Akatemian nettisivuilla: [Näin hakemukset arvioidaan - Suomen Akatemia.](#)

4.3 Päätöksenteko

Tieteellisen arvioinnin jälkeen ACTIVE-ohjelman johtoryhmä tutustuu sekä hakemuksiin että arvioinnin tuloksiin ja tekee niiden pohjalta ehdotuksen rahoitettavista hankkeista. Rahoitettavien hankkeiden valinnassa pyritään luomaan hankekokonaisuus, joka parhaalla tavalla edistää ohjelman tavoitteita.

Rahoituspäätökset perustuvat hakemuksiin ja niistä annettuihin arviointilausuntoihin sekä paneelin tekemään paremmuusjärjestykseen. Lisäksi ACTIVE-ohjelmassa rahoitettavien tutkimushankkeiden tulee täyttää seuraavat kriteerit:

- vastata tässä ohjelmamuistiossa esitettyihin ohjelman tavoitteisiin
- edistää yhtä tai useampaa ohjelman teema-alueista
- osoittaa, millaista laaja-alaista yhteiskunnallista vaikuttavuutta tutkimuksella on
- osoittaa sovellettavuusarvoa liikkumista, liikuntaa ja urheilua koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon sekä käytännön edistämistyöhön.

Johtoryhmä koostuu Akatemian luottamuselinten jäsenistä, OKM:n nimeämistä edustajista valtion liikuntaneuvoston tutkimus- ja arviointijaostosta ja mahdollisista asiantuntijajäsenistä. Rahoituspäätökset tekee Suomen Akatemian liikuntatutkimuksen ohjelmajaosto, joka koostuu ACTIVE-ohjelman johtoryhmään kuuluvista Akatemian luottamuselinten edustajista.

4.4 Ohjelman koordinaatio

ACTIVE-ohjelman puitteissa Suomen Akatemia ja OKM tekevät yhteistyötä liikuntatutkimuksen rahoittamisessa ja toiminnan kehittämisessä, jotta eduskunnan

asettamat liikuntapoliittiset tavoitteet voidaan toteuttaa liikuntatutkimuksen valtionavustusprosessissa parhaalla mahdollisella tavalla.

ACTIVE-ohjelman koordinaatiosta vastaavat sen johtoryhmä ja Suomen Akatemian asiantuntijat, joiden tehtävänä on yhteistyössä tutkimushankkeiden kanssa edistää ohjelman tavoitteiden toteutumista. Johtoryhmän tehtävänä on laatia ehdotus rahoitettavista hankkeista, tehdä ehdotuksia mahdollisista lisähauista, vastata ohjelman loppuarvioinnista sekä edistää ohjelman tutkimustulosten hyödyntämistä. Johtoryhmä seuraa ohjelman edistymistä muun muassa osallistumalla ohjelman tapahtumiin. Lisäksi Akatemian asiantuntijat tiedottavat johtoryhmää säännöllisesti ohjelman edistymisestä. Johtoryhmä kokoontuu 3-4 kertaa vuodessa. Johtoryhmän toimikausi vastaa Akatemian luottamuselinten toimikausia päättyen 31.12.2024. Uusi johtoryhmä nimetään kaudelle 1.1.2025-31.12.2027.

ACTIVE-ohjelman koordinaatioon kuuluvista käytännön toimista, kuten hakujen järjestelyistä, hankkeiden hallinnoinnista, viestinnästä ja arvioinnin järjestämisestä vastaavat Akatemian asiantuntijat. Akatemiaohjelman koordinaatio edistää tutkimushankkeiden kehittymistä ohjelmakokonaisuudeksi aktiivisen tiedonvaihdon, yhteistyön ja erilaisten koordinaatioaktiviteettien kautta. Tällaisia aktiviteetteja ovat esimerkiksi vuosiseminaarit, työpajat, tutkijakoulutus, tapaamiset päätöksentekijöiden ja sidosryhmien kanssa, kansallisen ja kansainvälisen verkostoitumisen edistäminen ja viestintä.

Rahoitettujen hankkeiden toivotaan ohjelmakoordinaation avulla vahvistavan toisiaan, ja ohjelman toivotaan synnyttävän uudenlaista monitieteistä tutkimustietoa. Siksi ohjelmaan valittavien hankkeiden johtajilta edellytetään, että he sitoutuvat ohjelman tavoitteisiin ja toimivat aktiivisesti yhteistyössä ohjelman aikana. Ohjelmaan valittujen hankkeiden vastuullisten johtajien tulee

- varmistaa oma ja tutkimusryhmän jäsenten osallistuminen ohjelmakoordinaation järjestämiin tapahtumiin sekä edistää tiedonkulkua ja yhteistyötä ohjelman tutkimusryhmien välillä
- osallistua ohjelman tiedotusmateriaalin tuottamiseen ja jakaa aktiivisesti tietoa ohjelman edistymisestä ja tuloksista julkisilla ja tieteellisillä foorumeilla.

Tutkimushankkeet osallistuvat ohjelman kuluessa tutkimustulosten käyttäjien kanssa järjestettäviin tilaisuuksiin ja muihin toimiin, joilla välitetään tutkimustietoa sidosryhmille.

4.5 Kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö, vuorovaikutus ja viestintä

Verkostoituminen, vuorovaikutus, viestintä ja tutkimustiedon levittäminen ovat keskeisessä asemassa ACTIVE-ohjelmassa. Ohjelma edistää kansallista ja kansainvälistä tutkimus- ja sidosryhmäyhteistyötä sekä vuoropuhelua tutkijoiden ja päätöksentekijöiden välillä järjestämällä erilaisia ohjelmatapahtumia. Ohjelman hankkeita kannustetaan viestimään tutkimustuloksistaan eri kohdeyleisöille sekä muuhun vuorovaikutukseen tutkimustulosten hyödyntämisen kannalta keskeisten toimijoiden kanssa hankkeen elinkaaren eri vaiheissa.

4.6 Loppuarviointi

Rahoitusta saanut tutkija raportoi tutkimustyöstään Suomen Akatemialle rahoituskauden päätyttyä. Tutkimushankkeiden loppuraportit ovat keskeisiä tutkimusrahoituksen vaikuttavuuden arvioimisessa ja osoittamisessa.

ACTIVE-ohjelman aikana tehdään yhteenvetoja tutkimushankkeiden loppuraporteista tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden osoittamiseksi. Johtoryhmä päättää erikseen muusta mahdollisesta tiedonkeruusta ja arviointitoimista.

5 Hakuohjeet

ACTIVE-ohjelman haku on yksivaiheinen. Ohjeet hakemuksen laatimisesta ja jättämisestä ovat Suomen Akatemian erikseen julkaisemassa hakuilmoituksessa. Tarkempia ohjeita hakemuksen jättämisestä on luettavissa Akatemian sivuilla osoitteessa [Näin haet rahoitusta - Suomen Akatemia](#).

Lisätietoa

Johtava tiedeasiantuntija Sara Illman (SA)
Sähköpostimme ovat muotoa etunimi.sukunimi(at)aka.fi
www.aka.fi/active

Liite 1: [Liikuntatutkimuksen suunta-asiakirja](#), Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja
2024:27